

1988, 6. listopadu – Sdělení VONS č. 840 „Trestní postihy za účast na manifestaci 28. října 1988“ o policejním zásahu proti manifestaci v Praze k výročí 28. října a o postizích jejích účastníků.¹

V průběhu nezávislé manifestace dne 28. 10. 1988 na Václavském a Staroměstském náměstí a v přilehlých ulicích došlo k brutálním akcím policie, která použila obušků, slzného plynu, vodních děl, služebních psů a na Staroměstské náměstí vjela dokonce obrněnými transportéry. V podrobnostech odkazujeme na dokument Charty 77/55/88 Hanebný projev násilí v den národního svátku.²

Podle oficiálního sdělení bylo při manifestaci zadrženo 87 lidí. Z neoficiálního pramene z oddělení SNB v Bartolomějské ulici, kam byli zadrženi převáženi, jsme se dozvěděli, že jejich počet byl na tomto oddělení 102. Další desítky byly zadržovány v jiných policejních budovách. Převážná část z nich byla propuštěna týž večer na svobodu, počet těch, kteří byli zadrženi jako podezřelí z trestného činu a na něž byla později eventuálně uvalena vazba, nám není znám. Víme pouze o dvou osobách, které jsou ve vazbě. Jsou to:

Miroslav Žák, veterinář z Hodkovic, 252 41 Dolní Břežany – Hodkovice čp. 76, okr. Praha-západ, nar. 14. 2. 1937, a jeho žena Věra Žáková. Žákovi byli zadrženi asi 30 sekund poté, co M. Žák dne 28. 10. při manifestaci vystoupil s plakátem, na němž byl nápis „Žádáme spravedlivý soud, zabraňte křivým svědectvím“. Chtěl tímto způsobem vyjádřit svůj nesouhlas se soudním řízením, v němž byla jeho manželka odsouzena na základě křivých svědectví; v důsledku toho pak ztratila zaměstnání. Podrobnosti o tomto případě nám nejsou známy. Manželé Žákovi byli nyní obviněni z trestného činu [útoku] na veřejného činitele (pravděpodobně § 156 odst. 2 trestního zákona). Měli se ho dopustit tím, že při zadržování užíli hrubých a urážlivých výroků na adresu orgánů VB, což popírají. V usnesení o zahájení trestního stíhání

není ani zmínka o plakátu, s nímž M. Žák vystoupil. Oba jsou ve vazbě ve věznicí MS v Praze-Ruzyni. Žákovi mají dvě děti ve věku 18 a 16 let.^a

Ve dnech 28. 10. až 2. 11., tedy pět dní, byl v celách předběžného zadržení v Praze v Konviktské ulici vězněm Tomáš Tvaroch, nar. 5. 12. 1963, aktivista NMS a klavírista souboru Linha Singers. Při manifestaci byl zadržen, poté propuštěn z oddělení VB ve Školské ulici; cestou na metro na Václavském náměstí byl znovu zadržen a převezen do Konviktské ulice. Během svého věznění držel hladovku jako výraz solidarity s těmi, kdož jsou perzekvováni v souvislosti s oslavami národního svátku a diskusním setkáním na Václavském náměstí 29. 10. Během zadržení mu bylo oznámeno, že je podezřelý z přečinu podle § 6 písm. a zákona o přečinech. Před propuštěním mu bylo sděleno, že hlavní líčení v jeho trestní věci pro uvedený přečin se bude konat v budově Obvodního soudu pro Prahu 1 na Ovocném trhu č. 14, v I. poschodí, č. dv. 101, ve čtvrtek 10. 11. 1988 v 8.45 hodin.³

Podezření z přečinu bylo vysloveno i těm občanům, kteří byli propuštěni již 28. 10. večer. Zatím se nám podařilo zjistit těchto osm případů:

Petr Payne, nar. 28. 6. 1960, topič, bytem Mikovcova 5, 120 00 Praha 2, podezření vysloveno dne 4. 11. při výslechu, k němuž byl předveden (!); Sára Štěpánková, herečka;⁴ Jiří Payne, nar. 7. 7. 1956, topič, bytem Mikovcova 5, 120 00 Praha 2; Jiří Černý, biolog; signatář Charty 77 Ladislav Malý;⁵ signatář Charty 77 Jindřich Koudelka, Smetanova 1180, 272 01 Kladno; signatář Charty 77 František Horký, dvaatřicetiletý topič, bytem Zubatého 1, 150 00 Praha 5;⁶ signatář Charty 77 Jindřich Tomášek, Zahradní-Borová 5139, 430 05 Chomutov. Čtyřem posledně jmenovaným bylo vysloveno podezření z přečinu již 28. 10.

---

^a Pod textem sdělení je poznámka redakce Informací o Chartě 77 „Manželé Žákoví byli soudním rozhodnutím propuštěni 8. 11. z vazby; trestní stíhání proti nim pokračuje na svobodě.“ K případu manželů Miroslava a Věry Žákových viz sdělení VONS č. 843 a 991, dokument č. 847 a 995.

Další údaje o jmenovaných osobách a o dalších případech se zjišťují. VONS se obrací na postižené a jejich přátele, aby poskytli patřičné informace.

Ti, s nimiž bylo zavedeno řízení [pr]o přečin proti veřejnému pořádku podle § 6 písmene a zákona o přečinech, mohou být potrestáni do 3 měsíců odnětí svobody nebo do 5000 Kčs peněžitého trestu.

Informace o Chartě 77, r. 11, 1988, č. 19, s. 19–20.

POZNÁMKY

¹ Souhrnně bylo o represích souvisejících s 28. říjnem 1988 dále referováno ve sděleních VONS č. 823, 839, 843, 850, 858, 866, 875 a 1093, dokumenty č. 827, 843, 847, 854, 862, 870, 879 a 1097.

² Prohlášení mluvčích Charty 77 Stanislava Devátého, Miloše Hájka a Bohumíra Janáta z 1. 11. 1988 „Hanebný projev násilí v den národního svátku“ (dokumenty Charty 77 č. 55/88) viz in: CÍSAŘOVSKÁ, Blanka – PREČAN, Vilém (eds.): *CHARTA 77: Dokumenty 1977–1989*, sv. 2, Praha 2007, s. 1050–1051. Ještě před tímto prohlášením vydali 1. 10. 1988 mluvčí Charty 77 „Zamyšlení k jubileu republiky“ (dokument Charty 77 č. 50/88), in: tamtéž, s. 1044–1045, a 24. 10. 1988 prohlášení k zákazu manifestace k výročí vzniku Československa (dokument Charty 77 č. 54/88), in: tamtéž, s. 1048–1049. Jako dokument Charty 77 byl vydán projev připravený pro manifestaci 28. října 1988 z 18. 10. 1988 (dokument Charty 77 č. 53/88). Tamtéž, s. 1047–1048. Spolu s představiteli jiných nezávislých iniciativ ohlásili 10. 10. 1988 mluvčí Charty 77 na ONV v Praze 1 manifestaci k výročí vzniku Československa. *Informace o Chartě 77*, r. 11, 1988, č. 18, s. 3. Samostatná prohlášení k 28. říjnu 1988 vydaly i další nezávislé iniciativy, např. Nezávislé mírové sdružení nebo České děti, viz in: *Informace o Chartě 77*, r. 11, 1988, č. 19, s. 8–9; též viz prohlášení skupiny českých, moravských a slovenských katolíků z 28. 10. 1988 in: *Naše snahy* 25, 1989, č. 1, s. 6–7 (ve slovenské verzi, českou verzi viz in: LP, Sb. VONS, inv. č. 10, sign. IV/1, kart. 8).

Manifestaci uskutečněné 28. října 1988 a represím proti jejím účastníkům byla věnována pozornost i v exilovém tisku, viz článek „Policie zhanobila 28. říjen“ in: *České slovo* 34, 1988, č. 11, s. 1 a 3; článek „Nové dvě vlny represe“ in: tamtéž, s. 1 a 6; článek „Obušky“ in: tamtéž, s. 1; též mj. článek „K závěru oslav 28. října v Praze“ in: *Americké listy*, 1988,

č. 33 (28. 11.), s. 2. Polsko-československá solidarita vydala prohlášení k zásahu represivních sil proti občanům snažícím se připomenout 70. výročí vzniku Československa in: *Biuletyn informacyjny*, zvláštní vydání, 25. 11. 1988. Tamtéž viz prohlášení polské části Polsko-československé solidarity vydané u příležitosti 70. výročí vzniku Polska a Československa obsahující pozdravy bojovníkům za svobodu v Československu; dále viz článek „70 rocznica powstania Republiki Czechosłowackiej“ o demonstraci pořádané československými nezávislými iniciativami k 70. výročí vzniku Československa a o represivních akcích v souvislosti s tímto výročím in: *Biuletyn informacyjny*, 1988, č. 10–11–12 (15. 12.), s. 1 a 3.

Oficiální hodnocení událostí přináší např. článek „Kdo si plete demokracii s anarchií. Provokační protisocialistické vystoupení v centru Prahy. Rozhodný zásah příslušníků Bezpečnosti“ in: *Rudé právo*, 31. 10. 1988, s. 1–2; komentář Věry Poslední „Potrefení se ozvali“ k ohlasům na zásah proti demonstraci konané u příležitosti 70. výročí založení Československa na Západě in: *Rudé právo*, 31. 10. 1988, s. 6; komentář Dalibora Máchy „Díky za otevřenost, pane Ströhme!“ k ohlasům na zásah proti demonstraci konané u příležitosti 70. výročí založení Československa v západních médiích a k článku Gustava Ströhma v deníku Die Welt k politickým změnám v Československu v průběhu jeho existence in: *Rudé právo*, 2. 11. 1988, s. 7; článek „Nehoráznost listu Die Welt“ obsahující informaci o dopisu velvyslance Československa v SRN Dušana Spáčila šéfredaktorovi deníku Die Welt Manfredu Schellovi s protestem proti vydávání snímku z manifestace pracujících v Praze z 27. října za snímek z demonstrace z 28. října in: tamtéž, s. 1.

³ K případu Tomáše Tvarocha viz sdělení VONS č. 851, 861, 873 a 880, dokumenty č. 855, 865, 877 a 884.

⁴ Správně Bára Štěpánová (Rosendorfová). K jejímu případu viz sdělení VONS č. 899, 960, 997, 1031 a 1039, dokumenty č. 903, 964, 1001, 1035 a 1043.

⁵ K případu Ladislava Malého viz sdělení VONS č. 1093, dokument č. 1097.

⁶ K případu Františka Horkého viz sdělení VONS č. 923, dokument č. 927.